

ALEKSANDRA WACHOWSKA

Uniwersytet WSB Merito w Poznaniu

Wydział Finansów i Bankowości

e-mail: aleksandrawachowska02@gmail.com

Możliwe konsekwencje ujawniania zobowiązań cywilnoprawnych w Krajowym Rejestrze Sądowym dla sytuacji prawnej i gospodarczej przedsiębiorcy oraz interesów wierzycieli i kontrahentów

Streszczenie. Artykuł pozwoli zrozumieć pojęcie zobowiązania i jego funkcji w Krajowym Rejestrze Sądowym, a także to, w jaki sposób może oddziaływać na dłużnika i wierzycieli oraz jakie konsekwencje ma publikacja informacji o zobowiązaniach. Celem niniejszej pracy jest analiza znaczenia ujawniania zobowiązań cywilnoprawnych w KRS oraz ich wpływu na sytuację przedsiębiorców, wierzycieli i kontrahentów. Przeprowadzenie analizy przepisów prawnych Ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz monografii pozwoli na zrozumienie funkcji wpisu, ostrzegawczej i prewencyjnej, zwiększającej przejrzystość obrotu gospodarczego. Jednocześnie analiza wskazuje na ryzyko nadużyć przy wpisach dokonywanych bez weryfikacji zasadności roszczeń, co może naruszać reputację przedsiębiorcy mimo braku potwierdzenia długu. Praca ukazuje potrzebę doprecyzowania przepisów oraz zwiększenia gwarancji ochrony praw przedsiębiorcy przy jednoczesnym zachowaniu funkcji informacyjnej rejestru.

Słowa kluczowe: Krajowy Rejestr Sądowy, zobowiązania, dłużnik, wierzyciel, przedsiębiorca, wiarytelność, wpis

<https://doi.org/10.58683/dnswsb.2142>

1. Wprowadzenie

Krajowy Rejestr Sądowy (KRS) stanowi element infrastruktury prawno-gospodarczej w Polsce. Jest on publicznym rejestrem o charakterze informacyjnym i gwarancyjnym, który pełni funkcję zapewniającą przejrzystość wszelkich danych dotyczących funkcjonowania podmiotów gospodarczych (Szczurowski, 2025). Jednym z jego głównych celów jest rejestrowanie podmiotów biorących udział w obrocie prawnym, w tym również gospodarczym (Kanarek-Równicka, 2024). Wpisy do rejestru przedsiębiorców zazwyczaj dokonywane są na wniosek sa-

mego przedsiębiorcy, wobec czego to podmiot wpisany do rejestru odpowiada za inicjowanie postępowania rejestrowego oraz decyduje o zakresie przekazywanych informacji. Ustawodawca przewidział jednak sytuacje, w których wpis do rejestru może zostać dokonany z urzędu lub na wniosek innego uczestnika obrotu prawnego, na przykład wierzyciela cywilnoprawnego (Sołtysiński i in., 2015). Szczególne znaczenie ma tu obowiązek ujawniania określonych danych dotyczących wiarygodności, zwłaszcza tych, które nie zostały zaspokojone przez przedsiębiorcę. Ma to na celu nie tylko ochronę interesów wierzycieli, ale również zapewnienie kontrahentom i innym uczestnikom rynku dostępu do rzetelnych informacji o sytuacji finansowej danej firmy.

Funkcja informacyjna KRS idzie w parze z jego funkcją gwarancyjną. Sądy rejestrowe są uprawnione do podejmowania działań z urzędu, jeżeli stwierdzą naruszenie obowiązków przez przedsiębiorcę. Wpisy dotyczące zobowiązań, zwłaszcza ujawniane w dziale IV rejestru przedsiębiorców, stanowią istotne narzędzie oceny wiarygodności i wypłacalności podmiotów uczestniczących w obrocie gospodarczym. Tym samym KRS staje się systemem regulacji przejrzystości rynku.

Obowiązujący model ujawniania zobowiązań w dziale IV rejestru przedsiębiorców KRS nie zapewnia w pełni proporcjonalnej równowagi pomiędzy ochroną interesów wierzycieli a ochroną praw i reputacji przedsiębiorcy. W szczególności brak wystarczających mechanizmów weryfikacyjnych przed dokonaniem wpisu może prowadzić do nadmiernej ingerencji w sytuację prawną i gospodarczą dłużnika.

Niniejszy artykuł podejmuje próbę analizy roli ujawniania zobowiązań w rejestrze przedsiębiorców KRS, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów dotyczących wpisów na wniosek wierzycieli oraz procedury ich wykreślenia. Celem pracy jest ocena, na ile obecne rozwiązania prawne skutecznie równoważą interesy wierzycieli i dłużników, a także jakie wyzwania i problemy praktyczne wynikają z funkcjonowania działu IV rejestru. W związku z tym sformułowano następujące pytania badawcze:

1. Czy obowiązujące przepisy regulujące ujawnianie zobowiązań w KRS zapewniają adekwatną ochronę interesów wierzycieli przy jednoczesnym poszanowaniu praw dłużnika?
2. Czy procedura dokonywania i wykreślenia wpisów gwarantuje odpowiedni poziom weryfikacji zasadności roszczeń?
3. Jakie problemy praktyczne i ryzyka nadużyć wynikają z obecnego modelu ujawniania zobowiązań?
4. Czy istnieje potrzeba doprecyzowania przepisów w celu wzmocnienia standardów ochrony prawnej uczestników obrotu gospodarczego?

2. Znaczenie KRS oraz zobowiązań

KRS jest to publiczny rejestr prowadzony przez sądy rejestrowe, który służy do ewidencjonowania działalności różnego rodzaju podmiotów, takich jak spółki kapitałowe, spółki osobowe, fundacje, stowarzyszenia czy publiczne zakłady opieki zdrowotnej. KRS jest prowadzony przez sądy, będące instytucją prawa publicznego. To powszechnie dostępna baza informacji o sytuacji prawnej osób i podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym. Obejmuje zarówno dane przydatne z punktu widzenia działalności gospodarczej, jak i inne informacje dotyczące stosunków cywilnoprawnych (Popardowski, 2025). Jednocześnie rejestr stanowi źródło informacji o stanie prawnym, organizacyjnym i finansowym zarejestrowanych podmiotów, co ma znaczenie dla uczestników obrotu gospodarczego.

Jednak rola KRS nie ogranicza się jedynie do odnotowywania danych identyfikacyjnych firm i ich struktur organizacyjnych. Zgodnie z Ustawą o Krajowym Rejestrze Sądowym (ustawa o KRS) rejestr może również zawierać informacje dotyczące zobowiązań podmiotów gospodarczych. W szczególności wierzyciel cywilnoprawny, czyli osoba fizyczna lub prawna posiadająca wymagalne roszczenie wobec przedsiębiorcy, ma możliwość zgłoszenia swojej wierzytelności, która następnie może zostać ujawniona w rejestrze.

Zgodnie z art. 353 § 1 Kodeksu cywilnego (k.c.) zobowiązanie oznacza, że wierzyciel ma prawo domagać się od dłużnika wykonania określonego świadczenia, a dłużnik jest zobowiązany to świadczenie spełnić. Pojęcie zobowiązania (czyli stosunku zobowiązaniowego) odnosi się do relacji prawnej między dwiema konkretnie oznaczonymi stronami, w której wierzyciel ma prawo domagać się określonego działania od dłużnika, a ten jest zobowiązany to działanie zrealizować. Prawo wierzyciela do domagania się świadczenia określa się mianem wierzytelności, natomiast ciężący na dłużniku obowiązek jego spełnienia to dług. Zachowanie wymagane przepisami prawa w ramach tego stosunku nosi nazwę świadczenia (Borysiak, 2024).

3. Konsekwencje związane z publikacją informacji o zobowiązaniach

Wpisy o zobowiązaniach do KRS ułatwiają dostęp do informacji na rynku. Informacje o zadłużeniu przedsiębiorstw mogą być przydatne zarówno dla potencjalnych kontrahentów przedsiębiorcy czy dla osób zainteresowanych przystąpieniem do spółki, jak i dla samych wierzycieli (Sołtysiński i in., 2015). Służą także instytucjom

finansowym, ponieważ przed zawarciem umowy lub udzieleniem kredytu możliwe jest sprawdzenie, czy dany podmiot figuruje w KRS jako dłużnik.

Wpis do IV działu KRS przedstawia trudną sytuację finansową podmiotu, szczególnie w zakresie niewywiązywania się przez niego z obowiązujących zobowiązań (Szczurowski, 2025). Ta informacja może realnie wpływać na ocenę sytuacji finansowej danego podmiotu oraz decyzje podejmowane przez inne strony.

Wobec powyższego, ujawnienie zobowiązań może służyć jako sygnał ostrzegawczy dla innych uczestników rynku. Jest to również ułatwienie w dochodzeniu roszczeń, dlatego że celem wpisów do rejestru jest przede wszystkim zabezpieczenie interesów potencjalnych wierzycieli podmiotów, których dane są ujawniane (Szczurowski, 2025). Wierzyciele wykazują zainteresowanie możliwością ujawnienia informacji wskazanych w art. 41 ustawy o KRS, ponieważ zwiększa to ich szanse na odzyskanie należności, wobec tego może to działać mobilizująco na dłużnika (Zamojski, 2023a). Negatywny wpis może wpłynąć na reputację przedsiębiorcy i ograniczyć jego możliwości w zakresie pozyskiwania partnerów handlowych lub środków finansowych. Taka presja może przyspieszyć uregulowanie długu, zwiększając tym samym szansę wierzyciela na odzyskanie należności (Kanarek-Równicka, 2024). Okazuje się to najbardziej przydatne w sytuacjach, gdy inne środki egzekucyjne okazały się nieskuteczne lub trudne do zastosowania.

Możliwość wpisu do rejestru daje wierzycielowi dodatkowe narzędzie nacisku bez konieczności wszczynania długotrwałego postępowania egzekucyjnego. Jednocześnie taka wiedza pozwala kandydatowi na wspólnika lub inwestora dokładniej ocenić ryzyko inwestycyjne, prowadzić skuteczniejsze negocjacje warunków przystąpienia do spółki, zabezpieczyć swoje interesy poprzez stosowanie postanowień umownych.

Z punktu widzenia kontrahentów, czyli osób fizycznych, firm oraz instytucji zawierających z przedsiębiorcą umowy handlowe lub podejmujących współpracę w ramach różnych projektów, dostęp do informacji o zobowiązaniach może mieć pozytywny wpływ w procesie oceny ryzyka. Z kolei osoby zainteresowane przystąpieniem do spółki jako wspólnicy czy inwestorzy również korzystają na dostępności informacji o zobowiązaniach przedsiębiorcy. Przed podjęciem decyzji o zaangażowaniu kapitału lub przyjęciu funkcji w strukturze spółki konieczne jest dokonanie rzetelnej analizy jej sytuacji prawno-finansowej.

Wpis o niezaspokojonej wierzytelności może świadczyć o pogarszającej się kondycji finansowej przedsiębiorcy, braku płynności lub problemach z wypłacalnością. Dzięki tej informacji kontrahenci mogą lepiej zrozumieć aktualną sytuację finansową przedsiębiorstwa, ocenić jego wiarygodność oraz dostosować warunki współpracy. Zatem ujawnienie zobowiązań w KRS przyczynia się do minimalizowania wszelkiego ryzyka strat finansowych, pozwala unikać niekorzystnych decyzji.

Dodatkowo jest to również wsparcie dla organów kontroli i nadzoru. Informacje zawarte w KRS są wykorzystywane także przez organy administracji publicznej, np. urzędy skarbowe czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych, do monitorowania kondycji finansowej przedsiębiorstw oraz przeciwdziałania nadużyciom i działaniom niezgodnym z prawem.

Pomimo oczywistych korzyści, system rejestracji zobowiązań w KRS nie jest pozbawiony ograniczeń. Po pierwsze, wpisanie wierzytelności nie jest równoznaczne z jej sądowym potwierdzeniem, w związku z czym rejestr nie przesądza o zasadności roszczenia, a jedynie informuje o jego zgłoszeniu. Może to prowadzić do sytuacji, w których przedsiębiorcy zostają obciążeni niezweryfikowanymi długami, co potencjalnie rodzi ryzyko nadużyć ze strony nierzetelnych wierzycieli. Po drugie, wpisy o zobowiązaniach nie są automatycznie aktualizowane, co oznacza, że w przypadku spłaty długu to wierzyciel musi zainicjować wykreślenie wpisu. Brak takiego działania może prowadzić do braku aktualnych informacji w rejestrze, co będzie działać na niekorzyść podmiotu, który uregulował już zobowiązania.

Analiza funkcji i zastosowania wpisów dotyczących zobowiązań w KRS pokazuje, że rejestr ten pełni istotną funkcję nie tylko informacyjną, ale także kontrolną. Wprowadzenie takiej możliwości służy zwiększeniu zaufania między uczestnikami rynku. Jednocześnie wymaga odpowiedzialnego korzystania z tego narzędzia, które zabezpieczy przed ewentualnymi nadużyciami. Wzmocnienie systemu kontroli nad działalnością przedsiębiorstw poprzez mechanizm ujawniania wierzytelności w KRS, może pozytywnie wpływać na płynność oraz stabilność finansową rynku.

Upublicznienie zobowiązań w rejestrze ma duże znaczenie dla wierzycieli, przyszłych współników oraz potencjalnych kontrahentów. Dla wierzycieli może to być narzędzie oceny wiarygodności czy wypłacalności dłużnika, gdyż ryzyko ujawnienia takich danych często motywuje dłużników do szybszej spłaty należności, zwiększając tym samym szanse na ich odzyskanie (Szczurowski, 2025). Kontrahenci mogą lepiej ocenić sytuację finansową przedsiębiorcy i ograniczyć ryzyko współpracy. Natomiast osoby zainteresowane przystąpieniem do spółki zyskują dostęp do informacji ułatwiających ocenę ryzyka, negocjacje warunków i ochronę własnych interesów.

Jednak ochrona praw dłużnika nie zawsze jest w pełni wyważona i proporcjonalna względem interesów wierzycieli. Ograniczony zakres weryfikacji roszczenia przed dokonaniem wpisu oraz wspomniane skutki reputacyjne ujawnienia zobowiązania mogą prowadzić do nadmiernej ingerencji w sytuację przedsiębiorcy. W konsekwencji regulacja ta zapewnia silną ochronę wierzycieli, lecz wymaga dalszego doprecyzowania w celu zachowania równowagi między interesami stron.

4. Schemat dokonania wpisu

Wierzyciel, chcąc zarejestrować zobowiązanie w KRS, musi posiadać tytuł wykonawczy z klauzulą wykonalności. W art. 777 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.) został przedstawiony katalog dokumentów urzędowych uznawanych za tytuły egzekucyjne. Obejmuje on m.in. prawomocne lub natychmiast wykonalne orzeczenia sądu, ugody sądowe oraz akty notarialne. Postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności inicjowane jest przez wierzyciela poprzez złożenie odpowiedniego wniosku, choć w określonych przypadkach sąd może nadać klauzulę z urzędu, co zostało wskazane w art. 782 § 1–2 k.p.c. Odrębne przepisy przewidują również możliwość uzyskania tytułu wykonawczego w odniesieniu do innych dokumentów urzędowych niewymienionych bezpośrednio w art. 777 k.p.c., o ile sąd nada im klauzulę wykonalności. Przykładami takich dokumentów są ugody zawarte przed mediatorem (art. 183¹⁵ § 1 k.p.c.) oraz orzeczenia i ugody przed sądem polubownym (art. 1214 § 2 k.p.c.). Tytuł wykonawczy wskazuje m.in. tożsamość wierzyciela, a na jego podstawie składa się wniosek z wymaganymi dokumentami i potwierdzeniem opłaty (Kanarek-Równicka, 2024). Po weryfikacji zgłoszenia, zobowiązanie zostaje wpisane do rejestru i udostępnione publicznie.

Zgodnie z treścią art. 41 pkt 3 ustawy o KRS, jeżeli podmiot dysponuje tytułem wykonawczym przeciwko innemu podmiotowi, a wierzytelność nie została uregulowana w ciągu 30 dni od wezwania do zapłaty, istnieje możliwość dokonania wpisu do rejestru przedsiębiorców, obejmującego dane wierzyciela oraz samą wierzytelność.

Warto również podkreślić, że art. 41 pkt 3 ustawy o KRS znacząco różni się od art. 41 pkt 1 i 2 tej samej ustawy. Pierwszą istotną różnicą jest to, że przepis ten nie wymaga, aby wierzytelność była objęta postępowaniem egzekucyjnym. Oznacza to, że może on stanowić podstawę do dokonania wpisu również w odniesieniu do wierzytelności, w przypadku których wierzyciel nie podjął jeszcze działań egzekucyjnych ani sądowych, ani administracyjnych. Drugą różnicą jest użyte przez ustawodawcę pojęcie „wierzytelności” zamiast terminów takich jak „zaległości” czy „należności”. Taka redakcja przepisu wskazuje, że art. 41 pkt 3 ustawy o KRS obejmuje także wierzytelności o charakterze niepieniężnym (Jaworski, 2021a).

Dział IV rejestru przedsiębiorców w KRS to specjalna część wpisu danego przedsiębiorcy, w której zamieszczane są informacje o jego niewykonanych zobowiązaniach, czyli niezaspokojonych wierzytelnościach stwierdzonych tytułem wykonawczym. Ma on przede wszystkim charakter ostrzegawczy, czyli pełni funkcję publicznego sygnału dla potencjalnych kontrahentów, inwestorów czy

instytucji finansowych, że dany przedsiębiorca nie wykonuje swoich zobowiązań mimo prawomocnych orzeczeń sądowych lub innych podstaw egzekucji.

Wierzyciel, który domaga się ujawnienia informacji w dziale IV rejestru o niezaspokojonej wierzytelności, powinien przedłożyć następujące dokumenty:

- a. Uwierzytelniony odpis tytułu wykonawczego. Tytuł wykonawczy to dokument, który uprawnia wierzyciela do prowadzenia egzekucji przeciwko dłużnikowi (np. prawomocny wyrok sądu opatrzony klauzulą wykonalności). W praktyce oryginał tego dokumentu znajduje się zazwyczaj w aktach komorniczych, dlatego wierzyciel przedkłada jego uwierzytelniony odpis. Może go uzyskać od sądu lub od komornika prowadzącego sprawę.
- b. Uwierzytelniony odpis wezwania do zapłaty skierowanego do przedsiębiorcy. Wierzyciel musi wykazać, że wezwał dłużnika do zapłaty należności wynikającej z tytułu wykonawczego. Wezwanie to jest ważnym elementem procedury, ponieważ informuje dłużnika o istnieniu obowiązku zapłaty i daje mu możliwość dobrowolnego uregulowania długu. Przedkładany dokument musi być uwierzytelniony – oznacza to, że jego autentyczność została poświadczona (np. przez notariusza lub radcę prawnego).
- c. Oryginał lub uwierzytelniony odpis dowodu doręczenia wezwania. Konieczne jest wykazanie, że wezwanie do zapłaty zostało skutecznie doręczone dłużnikowi, czyli że miał on realną możliwość zapoznania się z jego treścią. Dowodem doręczenia może być np. potwierdzenie odbioru przesyłki poleconej lub zwrotne potwierdzenie odbioru (tzw. zwrotka). Dokument ten powinien wskazywać, że wezwanie zostało wysłane na adres przedsiębiorcy ujawniony w KRS.
- d. Oświadczenie wierzyciela o braku zapłaty w terminie 30 dni od doręczenia wezwania. Wierzyciel musi również złożyć pisemne oświadczenie, że mimo upływu 30 dni od doręczenia wezwania dłużnik nie spłacił zobowiązania objętego tytułem wykonawczym. Oświadczenie to potwierdza bezskuteczność wezwania i stanowi jeden z warunków umożliwiających wpis do rejestru (Jaworski, 2021a).

Zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy o KRS sąd rejestrowy ma obowiązek ocenić, czy dokumenty załączone do wniosku spełniają wymagania formalne i merytoryczne wynikające z obowiązujących przepisów prawa. Analiza ta obejmuje w szczególności te dokumenty, które stanowią podstawę wpisu określonych danych do rejestru. Wnioskodawca zobowiązany jest przedłożyć odpowiednie dokumenty potwierdzające zasadność żądanych zmian, przy czym dokumenty te muszą być sporządzone zgodnie z wymogami ustawowymi, zarówno pod

względem formy, jak i treści. Oznacza to, że to wnioskodawca musi wykazać, że dane zdarzenia prawne faktycznie miały miejsce i zostały przeprowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami. Właśnie te dokumenty stanowią podstawę do dokonania wpisu w KRS.

Procedura dokonywania wpisów w dziale IV KRS skupia się głównie na formalnej poprawności wniosku i nie obejmuje pełnej weryfikacji zasadności roszczeń. W praktyce oznacza to, że do rejestru mogą trafiać również zobowiązania sporne lub wątpliwe pod względem prawnym, skutkując konsekwencjami dla przedsiębiorcy, w tym obniżeniem jego wiarygodności finansowej czy właśnie utrudnieniami w pozyskiwaniu kredytów oraz ograniczeniami w zawieraniu umów z kontrahentami. Kwestia ta wymaga wprowadzenia skuteczniejszej kontroli zasadności wpisów oraz sprawniejszej procedury wykreślenia zobowiązań niezasadnych, w celu zapewnienia odpowiedniej ochrony praw przedsiębiorcy przy zachowaniu funkcji informacyjnej KRS.

5. Zobowiązanie solidarne

W przypadku wierzytelności wynikających ze zobowiązań solidarnych, rejestracja w KRS może być dokonana na wniosek jednego z wierzycieli, bez konieczności współdziałania pozostałych. Oznacza to, że każdy z wierzycieli solidarnych ma indywidualne prawo do zgłoszenia takiej wierzytelności do działu IV rejestru przedsiębiorców KRS. Ważne jest jednak, aby przy składaniu wniosku wyraźnie wskazać, że wierzytelność dotyczy zobowiązania solidarnego; umożliwia to precyzyjne określenie charakteru odpowiedzialności dłużnika oraz unikanie błędów interpretacyjnych ze strony użytkowników rejestru.

Wpisy dotyczące wierzytelności solidarnych, podobnie jak inne dane w dziale IV, mają charakter informacyjny, a nie represyjny (Szczerkowski, 2025). Ich celem jest zapewnienie przejrzystości i ostrzeżenie potencjalnych kontrahentów, inwestorów oraz instytucji finansowych o istniejących trudnościach płatniczych podmiotu gospodarczego. Wpis taki nie przesądza o winie dłużnika ani nie zastępuje postępowania sądowego lub egzekucyjnego. W praktyce stanowi on narzędzie zwiększające bezpieczeństwo obrotu gospodarczego poprzez dostarczanie rzetelnych danych na temat wypłacalności przedsiębiorców.

Wpis wierzytelności solidarnej do rejestru nie ma charakteru trwałego. Po uregulowaniu zobowiązania przez dłużnika, niezależnie od tego, który z dłużników solidarnych dokonał spłaty, wierzyciel ma obowiązek złożyć wniosek o wykreślenie wpisu. Wpis taki powinien zostać usunięty również w przypadku uzyskania orzeczenia sądowego stwierdzającego wygaśnięcie zobowiązania lub

nieważność wierzytelności. Tylko w ten sposób możliwe jest przywrócenie wiarygodności przedsiębiorcy i ochrona jego interesów w obrocie gospodarczym (Szczurowski, 2025).

6. Próg kwotowy dokonania wpisu

Wpis należności lub wierzytelności do KRS jest możliwy tylko wtedy, gdy ich łączna wartość przekracza 2000 zł. Nowelizacja ustawy z 2018 roku wprowadziła wspomniany próg minimalnej wartości wierzytelności, która musi być spełniona, aby możliwe było dokonanie wpisu do działu IV rejestru przedsiębiorców. Przepis ten miał na celu ograniczenie liczby wniosków składanych przez urzędy skarbowe i ZUS dotyczących bardzo niskich kwot, które często były niższe niż koszty postępowania rejestrowego i obciążały sądy. Nowy limit dotyczy także innych wpisów niezaspokojonych wierzytelności, o których mowa w art. 41 pkt 3 ustawy o KRS. Ograniczenie to nie powinno istotnie utrudnić działań wierzycieli prywatnych, którzy i tak kierują się opłacalnością postępowania, nie ma bowiem sensu, by koszty wpisu przekraczały wartość samej wierzytelności (Kanarek-Równicka, 2024). Jeśli pojedyncze należności są niższe, mogą zostać wpisane pod warunkiem, że ich suma, na podstawie kilku tytułów, osiąga ten próg, zgodnie z art. 41a ustawy o KRS. Jeżeli w toku postępowania łączna kwota długu wzrośnie do ponad 2000 zł, np. przez połączenie spraw lub zmianę żądania, sąd dokona wpisu zgodnie z aktualnym stanem sprawy (Zamojski, 2023b). Ujawnienie łącznej sumy zaległości z kilku tytułów wykonawczych pokazuje ciągle opóźnienia w płatnościach, co wskazuje na problemy finansowe przedsiębiorcy i jego trudności z terminowym regulowaniem większych zobowiązań.

Natomiast brak wpisów poniżej 2000 zł nie świadczy o niewypłacalności, takie drobne zaległości są traktowane jako incydentalne i nie wpływają negatywnie na cel informacyjny rejestru ani na bezpieczeństwo obrotu gospodarczego (Jaworski, 2021b). Co istotne, w odróżnieniu od rejestru dłużników niewypłacalnych wpis w dziale IV rejestru przedsiębiorców nie ma charakteru sankcyjnego (Szczurowski, 2025). Wobec tego, aby usunąć dane dotyczące cywilnoprawnych zobowiązań przedsiębiorcy z KRS, zgodnie z art. 1 ustawy o KRS niezbędne jest uzyskanie odpowiedniego orzeczenia sądu lub oświadczenia dłużnika i wierzyciela.

7. Wykreślenie wpisu

Zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy o KRS podmiot, którego wpis dotyczy, może złożyć wniosek o usunięcie informacji zamieszczonych w dziale IV rejestru przedsiębiorców. Choć sam przepis nie precyzuje, kto konkretnie jest uprawniony do złożenia takiego wniosku, należy to uprawnienie wyinterpretować z przepisów kodeksu postępowania cywilnego — w szczególności z art. 694³ § 1 k.p.c. Przepis ten stanowi ogólną podstawę procesową do podejmowania czynności rejestrowych przez podmiot ujawniony w KRS i przyznaje mu prawo do inicjowania postępowania przed sądem rejestrowym.

Wniosek o wykreślenie danych składany jest na urzędowym formularzu KRS-Z42, a zgodnie z art. 55 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (u.k.s.c.), podlega on opłacie sądowej w wysokości 250 zł. Opłata ta jest niezbędnym elementem do zmiany wpisu w KRS (Jaworski, 2021c).

W praktyce bardzo istotne jest to, że uczestnikiem postępowania o wykreślenie danych z działu IV powinien być również wierzyciel, na którego wniosek dokonano pierwotnego wpisu. Zgodnie z art. 510 § 1 k.p.c. uczestnikiem postępowania nieprocesowego jest każdy, czyjego interesu prawnego dotyczy wynik postępowania. Ponieważ wierzyciel uzyskał wpis, na podstawie którego ujawniono dane o zobowiązaniu dłużnika, ma on interes prawny w utrzymaniu tego wpisu, dopóki wierzytelność pozostaje niezaspokojona.

Ten interes prawny znajduje potwierdzenie również w art. 45 ust. 3 ustawy o KRS, który stanowi, że sąd może odmówić dokonania wpisu, jeżeli żądanie jest nieuzasadnione. W kontekście wykreślenia wpisu logiczne jest więc, że wierzyciel powinien mieć możliwość przedstawienia swojego stanowiska, np. zakwestionowania twierdzenia dłużnika o spłacie zobowiązania.

Z faktu, że ustawodawca przyznał wierzycielowi legitymację do złożenia wniosku o dokonanie wpisu w dziale IV KRS, wynika, że również w toku postępowania o wykreślenie tego wpisu wierzyciel ma interes prawny, by uczestniczyć w sprawie i bronić zasadności swojego wcześniejszego działania. Pominięcie go mogłoby naruszyć zasadę kontradyktoryjności, dlatego sąd rejestrowy powinien dopuścić wierzyciela do udziału w postępowaniu jako uczestnika.

Oznacza to, że dłużnik może zainicjować postępowanie o wykreślenie, ale wierzyciel zostanie wezwany do ustosunkowania się do wniosku. Sąd zbada, czy przesłanki wykreślenia rzeczywiście zostały spełnione, np. czy zobowiązanie zostało w pełni uregulowane, a wpis utracił aktualność. Jeśli wierzyciel sprzeciwi się wykreśleniu, sąd musi ocenić argumenty obu stron i wydać rozstrzygnięcie na podstawie całokształtu materiału dowodowego.

Procedura zarówno dokonywania, jak i wykreślenia wpisów w dziale IV KRS

koncentruje się głównie na formalnej stronie wniosku i nie zapewnia pełnej weryfikacji zasadności roszczeń.

8. Podsumowanie

KRS jest rejestrem publicznym, który umożliwia ujawnienie informacji o zobowiązaniach, zgodnie z przepisami ustawy o KRS. Dzięki możliwości tego wpisu zainteresowane podmioty, którymi są potencjalni kontrahenci, osoby planujące dołączenie do spółki czy wierzyciele, mogą z łatwością ocenić wiarygodność dłużników. Wykorzystywanie tych informacji może być pomocne w zarządzaniu ryzykiem oraz w podejmowaniu decyzji biznesowych, a co najważniejsze – rejestracja zobowiązań w KRS przyczynia się do zwiększenia efektywności egzekwowania należności.

Aby umożliwić ujawnienie zobowiązań, trzeba spełnić określone warunki przewidziane przepisami prawa. Obejmuje to m.in. prawidłowe zgłoszenie informacji do rejestru, ich kompletność oraz zgodność z obowiązującymi wymogami formalnymi. Dopiero po spełnieniu tych kryteriów dane o zobowiązaniach mogą zostać udostępnione w rejestrze.

Obowiązujące regulacje dotyczące ujawniania zobowiązań w KRS skutecznie wzmacniają ochronę wierzycieli oraz bezpieczeństwo obrotu gospodarczego poprzez funkcję informacyjną i ostrzegawczą wpisów. Jednocześnie mechanizm ten nie zawsze zapewnia pełną proporcjonalność ochrony praw dłużnika, zwłaszcza w sytuacjach, gdy wpis następuje bez dokładnej weryfikacji zasadności roszczenia.

Dany wpis nie ma charakteru sankcyjnego, wobec czego w każdej chwili może zostać wykreślony. Służy on jedynie odzwierciedleniu aktualnej sytuacji prawnej dłużnika, a nie nakładaniu na niego dodatkowych obciążeń. Pełni on funkcję narzędzia pomocniczego, wspierającego bezpieczeństwo obrotu gospodarczego poprzez udostępnianie wiarygodnych informacji o wypłacalności przedsiębiorców.

W praktyce mogą występować przypadki instrumentalnego wykorzystywania wpisu jako środka nacisku na dłużnika. Problemem jest także czasochłonność procedury wykreślenia wpisu oraz negatywne skutki utrzymujące się nawet po wygaśnięciu zobowiązania.

Istnieje wyraźna potrzeba doprecyzowania przepisów, aby lepiej chronić prawa uczestników obrotu gospodarczego. Konieczne jest wzmocnienie weryfikacji zasadności wpisów oraz usprawnienie procedury usuwania wpisów niezasadnych. Jednocześnie należy zachować funkcję informacyjną KRS, tak aby wierzyciele i kontrahenci mieli dostęp do wiarygodnych danych potrzebnych do oceny ryzyka.

Bibliografia

- Borysiak, W. (2024). Art. 353 [Pojęcie zobowiązania i rodzaje świadczeń]. W: K. Osajda (red. serii), & W. Borysiak (red. tomu), *Kodeks cywilny. Komentarz* (wyd. 33). Legalis.
- Jaworski, A. (2021a). 2.4.2.3. Pozostałe niezaspokojone wierzytelności. W: A. Komenda (red.), *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*. Warszawa.
- Jaworski, A. (2021b). 2.4.2.4. Minimalna łączna wysokość należności (art. 41a). W: A. Komenda (red.), *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*. Warszawa.
- Jaworski, A. (2021c). 2.4.6.2. Wpisy dokonywane na wniosek dłużnika. W: A. Komenda (red.), *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*. Warszawa.
- Kanarek-Równicka, A. (2024). Wpis niezaspokojonej wierzytelności prywatnej do rejestru przedsiębiorców KRS dłużnika. Nieostrzeżony potencjał wpisu. *Palestra*, 3, 7–24. <https://palestra.pl/pl/czasopismo/wydanie/03-2024/arttykul/wpis-niezaspokojonej-wierzyciel-nosci-prywatnej-do-rejestru-przedsiębiorcow-krs-dłużnika.-nieostrzeżony-potencjal-wpisu>
- Popardowski, P. (2025). Art. 1 [Utworzenie; zakres]. W: K. Osajda (red.), *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz* (wyd. 11). Legalis.
- Sołtysiński, S., Szajkowski, A., Szumański, A., & Szwaja, J. (2015). Art. 41 [Treść działu 4]. W: S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, & J. Szwaja (red.), *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz* (wyd. 3). C.H. Beck.
- Szczurowski, T. (2025). Art. 41 [Treść działu 4]. W: K. Osajda (red.), *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz* (wyd. 11). Legalis.
- Zamojski, Ł. (2023a). Art. 41 [Dane podlegające zamieszczeniu w dziale 4 rejestru przedsiębiorców]. W: *Krajowy Rejestr Sądowy. Komentarz* (wyd. 2). LEX/el.
- Zamojski, Ł. (2023b). Art. 41(a) [Minimalna wysokość należności wpisywanych do działu 4 rejestru przedsiębiorców]. W: *Krajowy Rejestr Sądowy. Komentarz* (wyd. 2). LEX/el.

Possible Consequences of Disclosing Civil Law Liabilities in the National Court Register for the Legal and Economic Situation of the Entrepreneur and the Interests of Creditors and Contractors

Abstract. This article will help you understand the concept of liabilities and their function in the National Court Register, how they can affect debtors and creditors, and what consequences the publication of information about liabilities has. The aim of this paper is to analyse the significance of disclosing civil law liabilities in the National Court Register and their impact on the situation of entrepreneurs, creditors and contractors. An analysis of the legal provisions of the Act on the National Court Register and the monograph will allow for an understanding of the warning and preventive functions of the entry, increasing the transparency of economic transactions. At the same time, the analysis points to the risk of abuse in entries made without verification of the validity of claims, which may damage the reputation of an entrepreneur despite the lack of confirmation of the debt. The paper highlights the need to clarify the provisions and increase the guarantees of protection of entrepreneurs' rights while maintaining the informational function of the register.

Keywords: national court register, liabilitiesapp, debtor, creditor, entrepreneur, claim, entry